

ЛІТЕРАТУРА:

1. Borysenko N., Slavova L., Kodubovska O., Matushevska N. Culture-specific items in the source and target literary texts : classification of translation strategies. Forum for Linguistic Studies. 2024. № 6 (1), 1988.
2. Li M. In the Name of Anime Titles. Yattatachi: веб-сайт. URL: <https://yattatachi.com/in-name-of-anime-titles> (дата звернення: 14.04.2026).
3. Maitreyee K., Nishant T. A Comparative Study of Storytelling Techniques in Western Animation vs. Eastern Animation (Anime). New Media Animation and Visual Narratives in the 21st Century. SAAR Publication. 2025. 89-96 p.
4. Newmark P. A Textbook of Translation. Prentice Hall International. 1998. 292 p.
5. QTV. Список назв мультсеріалів, аніме та серіалів. Wikipedia: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/QTV#> (дата звернення: 14.04.2026).
6. Борисенко, Н. Д., Славова Л. Л., Кодубовська О. О., Трикашна Ю. І. Способи відтворення власних назв в українському перекладі романтичної прози: лінгвокультурний аспект. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2024. No. 36. С. 206–211.
7. Горда, В. В., Пушик Н. В. Перекладацькі трансформації у відтворенні ономастичного простору авторського тексту. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2021. No. 16. С. 166–171.
8. Гушул, Р. В. Федик В. В. Особливості перекладу назв фільмів з англійської мови на українську. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2022. Т. 2, No. 21. С. 159–163.
9. Подоляк, У. С., Зубрицький Р. Способи перекладу назв американських фільмів українською мовою. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2022. Т. 2, No. 21. С. 185–189.

Ямнюк Вікторія

здобувач другого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Гарасим Т. О., кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТОМ HEART УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Фразеологізми англійської мови вирізняються високим рівнем образності та ідіоматичності, що ускладнює їх переклад українською мовою, оскільки вимагає передачі не буквального значення, а змісту та культурно-емоційного контексту. Успішний переклад таких одиниць можливий лише за умови врахування мовних, культурних і психологічних особливостей обох лінгвокультур.

Проблематика фразеології досліджувалася українськими науковцями, зокрема Н. Дячок, Л. Жукорською, О. Андрієнко, які аналізували стратегії перекладу фразеологічних одиниць [1], а також І. Заваринською, що досліджувала лінгвокультурні аспекти фразеології [2]. Фразеологізми

визначаються як стійкі сполучення слів із повністю або частково переосмисленим значенням, яким властиві структурна стійкість, семантична цілісність та відтворюваність [3; 4].

Актуальним є міжмовне зіставлення стійких словосполучень, оскільки воно виявляє відмінності у мовній картині світу та культурному осмисленні емоційної сфери. Якщо в англійській мові домінує «серце», то в українських еквівалентах частіше фігурує «душа». Це простежується у парах: “*to open one’s heart to smb*” – «відкрити душу» та “*to touch deep to the heart*” – «припасти до душі».

Концепт *heart* в англійському мовленні відображає внутрішній світ людини, її емоційно-психологічну сферу, яка протиставляється раціональному початку, водночас він символізує щирість, доброту та доброзичливе ставлення. Проте у фразеологізмах “*heart of stone*” або “*heart of flint*” цей компонент набуває протилежного значення, передаючи черствість, емоційну холодність і надмірну раціональність. Тому переклад фразеологізмів із компонентом *heart* потребує не лише лінгвістичної компетенції, а й глибокого розуміння культурно-етичних та емоційно-сміслових особливостей обох мов [1].

Історична синоніміка лексем *heart*, *soul* та *spirit* в англійській мові корениться у друїдичних уявленнях про безсмертя та реінкарнацію душі. Сучасна ж англійська лінгвокультура відзначається активним вживанням таких стилістичних засобів, як літота та мейозис, котрі побудовані на подвійному запереченні або применшенні та не вказують на емоційну обмеженість носіїв мови. Навпаки, вони є інструментами реалізації традиційної стриманості та етикетної вимоги приховувати почуття. Наприклад, вислів “*This isn’t very unusual*” є прикладом літоти, оскільки через заперечення передається стверджувальне значення «це цілком звичайна річ». Такий спосіб висловлення пом’якшує категоричність судження.

Мейозис реалізується, зокрема, за допомогою інтенсифікатора *quite*. У вислові “*That sounds quite worrying*” емоційна оцінка навмисно знижується, що у перекладі передається як «це доволі тривожно». У такий спосіб реальна інтенсивність переживання свідомо применшується відповідно до норм англійського мовного етикету.

В англійській лінгвокультурі концепт *soul* є ключовим для позначення духовної близькості, що яскраво ілюструє вираз “*soul mate*”, в українській мові йому відповідає лексема «рідна душа» або «близька по духу людина», де лексема «дух» виступає частковим семантичним відповідником. Часто спостерігається синергія концептів серця та душі в одній ідіомі, наприклад, “*with all one’s heart and soul*” – усім серцем, усіма фібрами душі. Це зумовлено тим, що в українській ментальності саме «душа» є ширшим осередком почуттів. Окрему нішу займає лексема *heart*, яка, крім емоційності, вербалізує вольові якості: мужність – “*to pluck up one’s heart*” та незламність – “*to take heart*”. Динаміку почуттів передають предикативні моделі (Subject+Verb), де серце «крається» – *breaks*, «тане» – *melts* або «посміхається» – *smiles*, а щирість традиційно апелює до «глибини серця» – “*from the bottom of one’s heart*”. Англійські фразеологізми з

heart демонструють високий рівень антропоморфізму, оскільки серце сприймається як живий, матеріальний суб'єкт, здатний на фізичні дії. Натомість soul виступає як абстрактна, статична сутність. Оскільки *heart* – це орган, тому він «діє». Перекладач має відтворювати цю динаміку через предикативні моделі: “*my heart leaps for joy*” – серце «стрибає» (радіє), “*the heart rules the head*” – серце «керує» (домінує над розумом).

В українській лінгвокультурі категорія «душа» виступає еквівалентом внутрішнього світу та життєвої сили людини, що зумовлює її активну антропоморфізацію у фразеологічному фонді. Водночас «серце» є спільним для обох культур символічним ядром емоційного та духовного життя. Етимологічне коріння англійського *heart* (прагерм. *khertan*, ПЄ *ker-*) демонструє спорідненість із латинським *cor*, грецьким *kardia* та слов'янським «серце». Семантичне поле слова охоплює не лише анатомічний орган чи центр предмета, а й сакральне місце зосередження почуттів та інтелектуальну функцію пам'яті, наприклад, у фразеологізмі “*to learn by heart*”.

Концепти «серце» та «душа» в англійській та українській лінгвокультурах виступають універсальними центрами духовного й емоційного життя, де спільне індоєвропейське коріння та багатогранна семантика лексеми *heart* – від анатомії до пам'яті – переплітаються з характерною для української мови антропоморфізацією душі як джерела життєвої сили [2].

Отже, переклад англійських фразеологізмів із компонентом *heart* можливий лише за умови відмови від буквалізму на користь функціонально-стилістичних аналогів. Ключовою стратегією є врахування концептуальних відмінностей: англійської антропоморфізації «серця» як дієвого центру емоцій та української домінанти «душі» як мірила внутрішнього світу. Використання трансформацій при перекладі суміжних концептів (*soul*, *spirit*) та адаптація стилістичних фігур применшення (літоти, мейозису) дозволяють зберегти прагматичний ефект і культурну специфіку першоджерела.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дячок Н.В., Жукорська Л.П., Андрієнко О.В. Переклад англійських фразеологізмів: між буквальністю та адаптацією. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2025. Т. 2 (74). Комплексний аналіз стратегій перекладу англійських фразеологізмів. С. 110-116.
2. Заваринська І. Ф. Фразеологізми з онімним компонентом в англійській, польській та українській мовах : лінгвокультурологічний аспект : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2022. 232 с.
3. Кравчук М.В. Підходи до класифікації фразеологічних одиниць. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації : Збірник наукових праць. 2018. С. 207–210.
4. Ліщенко В.О. Фразеологізми та особливості їх класифікації. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації. Збірник наукових праць. 2018. С. 238–242.